

Karlshamns kommuns riktlinjer för tillsyn enligt alkohollagen

Bilaga 3 till Karlshamns kommuns alkohol- och drogpolitiska program

Innehåll

1.	Inledning	s. 3
2.	Tillsyn av serveringsställen	s. 4
2.1	Förebyggande tillsyn.....	s. 4
2.2	Inre tillsyn.....	s. 5
2.3	Yttre tillsyn.....	s. 5
3.	Tillsyn av öl klass II (folköl)	s. 7
4.	Sanktioner	s. 8

1. Inledning

Alkohollagstiftningen är i första hand en social skyddslagstiftning och dess huvudsakliga syfte och mål är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Samhällets alkoholpolitik skall begränsa konsumtionen av alkohol och motverka alkoholskador, detsamma gäller för serveringspolitiken. Samtidigt finns det ett samhällsligt intresse av att det på orten finns restauranger där människor kan samlas för att äta och dricka under trivsamma former. Alkoholpolitiken skall inte utgöra något hinder för den sociala samvaron, men i de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör den alkoholpolitiska hänsynen ha företräde. Ordning, nykterhet och trevnad skall råda vid servering.

Karlshamns kommuns riktlinjer för tillsyn har utformats med utgångspunkt från kommunens folkhälsopolitiska program. Det folkhälsopolitiska programmet fokuserar under perioden 2005-2010 på fyra strategiska områden. Bland dessa områden finns levnadsvanor med. Levnadsvanor kopplat till hälsa berör de flesta områdena i den enskildes livssituation. Direkt påverkande faktorer är bland annat fysisk aktivitet, mat samt bruk av tobak, alkohol och droger. Indirekt har den sociala och kulturella livsstilen en stor betydelse för folkhälsan, inte minst som motkrafter i ett förebyggande perspektiv.

Ett gott samhälle karaktäriseras av frihet för individen att välja sådana levnadsvanor som man själv tycker att man mår bra av, utan att det skadar andra. Samhället har ett ansvar för att genom olika medel stödja detta val i hälsobringande riktning. Kommunen tillsammans med näringslivet lyfts fram som exempel på vilka som kan bidra till goda levnadsvanor. Inom näringslivet nämns restaurangnäringen som särskilt ansvarig för att undvika att minderåriga serveras alkohol.

Statens folkhälsoinstitut utövar tillsyn inom alkoholområdet, följer upp den nationella alkoholhandlingsplanen samt tar fram information om alkohol och förebyggande arbete. Länsstyrelserna skall utveckla det förebyggande arbetet inom alkoholområdet samt ha tillsyn över kommunernas tillsyn av restaurangbranschen.

Kommunen är som tillstånds- och tillsynsmyndighet, tillsammans med polismyndigheten och länsstyrelsen, ansvarig för att se till att restaurangnäringen lever upp till alkohollagens regler, särskilt när det gäller att undvika att underåriga får tillgång till alkohol, folköl och tobak. Tydliga riktlinjer är en del av detta ansvar. Som grund för bedömning och tolkning av alkohollagen följer Karlshamns kommun Statens Folkhälsoinstituts rekommendationer om hur de olika bestämmelserna i alkohollagen skall tillämpas.

I Karlshamns kommun är kommunstyrelsen ansvarig för tillstånds- och tillsynsfrågorna. Tillstånds- och tillsynsärenden enligt alkohollagen handläggs av kommunens alkoholhandläggare. Folkölsärenden handläggs av kommunens restauranginspektör. Ytterligare information lämnas av kommunens alkoholhandläggare eller restauranginspektör.

2. Tillsyn av serveringsställen enligt alkohollagen

Enligt proposition 2000/01:20 – Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador - bör kommunerna komplettera eller upprätta alkoholpolitiska program som stöd för sitt förebyggande arbete. Dessa bör innehålla riktlinjer för serveringstillstånd och kriterier för när en ansökan skall avslås (alkoholpolitiska olägenheter). En plan för tillsyn av handel med folköl samt servering av alkoholdrycker bör ingå. Av propositionen framgår att alla tillståndshavare bör kontrolleras minst en gång om året, medan restauranger med ungdomlig publik bör kontrolleras oftare.

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin och starköl utövas av kommunen och polismyndigheten. Enligt alkohollagen skall kommunen, polis- och kronofogdemyndigheten samt skatteverket lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheten till sanktioner är viktiga instrument för att restaurangverksamheten skall kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen skall kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Statens Folkhälsoinstitut har sammanställt rapporten ”Handbok i tillsyn” (2007:06) som utkom år 2007, se bilaga 3a. Karlshamns kommun avser att arbeta efter de metoder som beskrivs i handboken. Kommunens riktlinjer för tillsyn skall ses som ett komplement till handboken. I riktlinjerna har arbetssättet i handboken brutits ner till lokal nivå i syfte att åskådliggöra hur kommunen skall arbeta med tillsyn enligt alkohollagen.

I Karlshamns kommun bedrivs tillsyn på tre olika nivåer - förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn. Kommunens företrädare skall vid tillsyn vara tydlig i sin myndighetsroll och samtidigt respektera tillståndshavarens roll som näringsidkare.

2.1 Förebyggande tillsyn

Med förebyggande tillsyn menas förebyggande arbete i form av information till tillståndshavare/sökande och att medverka i utbildningar. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår. I den förebyggande tillsynen skall tillståndsmyndigheten i Karlshamns kommun arbeta enligt följande:

- Minst en gång om året medverka i Glasklart, en utbildning i ansvarsfull alkoholserving, som arrangeras av Länsstyrelsen i Blekinge län tillsammans med länets kommuner.
- Inom tre månader besöka alla nya tillståndshavare i informationssyfte. Besöken skall i de fall det behövs ske i samverkan med Skatteverket i Karlskrona, Polismyndigheten i Blekinge län, Miljöförbundet Blekinge Väst och Räddningstjänsten Västra Blekinge.
- Informationsbesöken skall dokumenteras och anteckningarna skall kommuniceras med tillståndshavaren.

- Informationsträffar för tillståndshavare skall hållas minst en gång per år. Till dessa träffar skall berörda myndigheter vid behov bjudas in för att informera om sina verksamheter.
- Samverkansmöten med berörda parter, exempelvis krögare, kommun, ordningsvakter och polis, skall hållas minst en gång per år.

2.2 Inre tillsyn

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art och tillståndshavarens vandel. Restaurangernas försäljning följs även upp genom restaurangrapporter som lämnas in en gång om året och som ligger till grund för den tillsynsavgift som debiteras tillståndshavaren. Tillståndsmyndigheten i Karlshamns kommun skall utöva följande inre tillsyn:

- Alkoholhandläggaren skall bedriva löpande inre tillsyn och via Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och facktidningar kontrollera tillståndshavarna i syfte att upptäcka eventuell misskötsamhet eller betydande förändringar.
- Alkoholhandläggaren skall löpande gå igenom polis- och ordningsvaktsrapporter.
- Alkoholhandläggaren skall löpande kontrollera annonsering i media.
- I de fall misskötsamhet eller betydande förändringar upptäcks skall alkoholhandläggaren öppna ett tillsynsärende.

2.3 Yttre tillsyn

Med yttre tillsyn menas den tillsyn som kontinuerligt utförs av kommunens alkoholhandläggare och restauranginspektör. Tillsynen innebär en kontroll av att restaurangens alkoholservering sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att den inte bryter mot gällande lag. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen, graden av berusning hos gästerna och kontroll av att minderåriga inte serveras alkohol är viktiga delar av den yttre tillsynen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs oftast i samverkan med skatteverket. I samarbete med polismyndigheten kontrolleras bland annat förekomst av illegal alkohol samt narkotika. Tillståndsmyndigheten i Karlshamns kommun skall arbeta enligt följande gällande yttre tillsyn:

- En särskild tillsynsplan skall upprättas årligen av kommunens restauranginspektör i samråd med alkoholhandläggaren. Tillsynsplanen skall innehålla uppgifter om antal tillsynsbesök, inriktning och uppföljning. Planen skall förankras och samordnas med berörda myndigheter.
- Uppföljning av tillsynsplanen skall göras kontinuerligt. En rapport över det utförda arbetet skall årligen lämnas till kommunstyrelsen.
- Huvudinriktningen skall vara tillsyn av ordning och nykterhet samt åldersgräns.
- Tillståndsmyndigheten skall inom sex månader besöka alla nya tillståndshavare i kontrollsyfte.
- Varje restaurang med serveringstillstånd skall besökas minst en gång per år.

- Restauranger, som har en ungdomlig publik eller där risken finns för att alkoholpolitisk olägenhet uppstår, skall besökas en gång varannan månad.
- En checklista över vad som skall kontrolleras skall användas vid varje tillsyn, se bilaga 3b.
- Vid bedömning av berusningsgrad skall Folkhälsoinstitutets berusningstrappa användas, se bilaga 3c.
- Överträdelser och/eller brister skall dokumenteras och direkt påtalas för tillståndshavaren eller serveringsansvarig personal.
- Efter varje tillsynsbesök skall en skriftlig tillsynsrapport upprättas inom en vecka efter besöket.
- Tillsynsrapporten skall kommuniceras med tillståndshavaren inom två veckor efter besöket.
- I de fall det krävs skall uppföljande tillsyn ske inom två månader.
- Tillsyn skall genomföras vid samtliga tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten.
- Samordnad tillsyn tillsammans med Polismyndigheten i Blekinge län, Skatteverket, Räddningstjänsten Västra Blekinge, Miljöförbundet Blekinge Väst eller Länsstyrelsen i Blekinge län skall genomföras om särskilda skäl föreligger. Med särskilda skäl avses exempelvis brister rörande ordning och nykterhet, misstanke om fusk med bokföring och redovisning, behov av kontroll av kök eller brandsäkerhet.
- Då tillståndsmyndigheten upptäcker eller får kännedom om brister vid alkoholserving öppnas ett tillsynsärende.
- Vid smärre förseelser uppmanas tillståndshavaren per brev eller muntligt att vidta rättelse. Muntliga uppmaningar om rättelse skall dokumenteras.
- Vid allvarliga överträdelser öppnas ett tillsynsärende.
- Den efterföljande utredningen skall alltid kommuniceras med tillståndshavaren innan kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar i ärendet.

3. Tillsyn av öl klass II (folköl)

Kommunen har tillsammans med polismyndigheten tillsynsansvaret vad gäller detaljhandel och servering av öl klass II (folköl). Tillståndsmyndigheten i Karlshamns kommun skall arbeta enligt följande gällande tillsyn av öl klass II:

- Tillsynen skall i första hand inriktas på att kontrollera om rätt till detaljhandel eller servering av öl klass II föreligger.
- Fokus skall ligga på att se till att öl klass II inte säljs till den som är under 18 år eller till den som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.
- Kontroll skall ske av att information om åldersgräns lämnas på lämpligt sätt till kunderna och att personalen har god kännedom om hur reglerna skall tillämpas.
- Kontroll skall ske av att butiken har ett program för egentillsyn.
- Kontrollbesöken skall protokollföras inom en vecka efter besöket.
- Affärsinnehavaren eller föreståndaren skall informeras och erhålla en kopia inom två veckor.
- Ett register skall föras över de butiker som säljer öl klass II. Registret skall uppdateras löpande och stämmas av en gång per år mot Miljöförbundet Blekinge Västs förteckning över godkända livsmedelslokaler.

4. Sanktioner

Kommunen skall enligt alkohollagens 7 kap 19 § återkalla serveringstillstånd om:

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det uppkommer olägenheter som exempelvis överservering, bristande ordning och nykterhet, som inte endast är tillfälliga (6 kap 2 §),
3. tillståndshavaren inte följer de för servering eller serveringstillstånd gällande bestämmelserna i denna lag eller föreskrifter eller villkor meddelade med stöd av denna lag,
4. de förutsättningar rörande tillståndshavarens och/eller serveringsställets lämplighet som gäller för meddelande av tillstånd inte längre föreligger (7 kap 7 och 8 §§), eller
5. tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på serveringsstället.

Enligt 7 kap 20 § alkohollagen kan tillståndshavare istället för återkallelse av tillstånd meddelas varning, om varning av särskilda skäl kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om återkallelse av serveringstillstånd eller varning. Beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Kommunstyrelsens arbetsutskott kan förbjuda den som inte följer alkohollagens bestämmelser att sälja eller servera öl klass II. Förbudet gäller antingen sex eller tolv månader. Om förbud anses vara ett alltför allvarligt ingripande kan en varning meddelas.